

מְבַל מְצוֹת ה', ומשמע שעקרו מְבַל מְצוֹת (מקצת המצוות) וְלֹא את
 60 כָּל הַמְצוֹת. מקשה הגמרא: 'מְצוֹת' תְּרַתֵּי - לשון רבים מְשַׁמְע,
 61 כלומר כל תרי"ג מצוות, ואם כן 'אחת מכל' משמע שחייבים אף
 62 בעקירת אחת מכל התרי"ג, ואין צריך שיעקרו את כל התרי"ג,
 63 ולעולם חייבים רק בעקירת כל הגוף. ומתרת: אָמַר רַב נַחֲמָן בַּר
 64 יִצְחָק, 'מְצוֹת' כְּתִיב כְּלִשׁוֹן יְחִיד, וְלֹא 'מְצוּוֹת' ומשמע 'אחת מכל
 65 מצוות שבת', והיינו לבטל מקצת ולקיים מקצת.
 66 רַב אֲשֵׁי אָמַר, הַבְרִייתָא יְלִיף - למדה בגזירה שוה 'דְּבַר' / 'דְּבַר' מִזְּקוֹן
 67 מְמַרָא, דְּכַתִּיב בֵּיהּ פִּזְקוֹן מְמַרָא (דברים יז ח) 'כִּי יִפְלֵא מִמֶּנּוּ דְבַר', וכן
 68 (שם יא) 'לֹא תִסּוּר מִן הַדָּבָר אֲשֶׁר יִגִּידוּ לָךְ יָמִין וּשְׂמָאל', ובהוראת
 69 ב"ד נאמר 'ונעלם דבר', ולומדים, מה מְמַרָא חייב רק כשמורה
 70 לעקור מקצת המצוה ולא כולה, שנאמר 'מִן הַדָּבָר' שמשמע וְלֹא כָּל
 71 הַדָּבָר, אִף בְּהוֹרָאָה חֵלֶק מִדְּבַר וְלֹא כָּל הַגּוּף.
 72 אופן נוסף של טעות בהוראה שאינה מחייבת פר: אָמַר רַב יְהוּדָה
 73 אָמַר שְׂמוּאֵל, אֵין בֵּית דִּין חַיִּיבִין פֶּר עַד שְׂיִוְרוּ בְּדָבָר שְׂאִין הַצְּדוּקִין
 74 מוֹדִין בּוֹ, אֲבָל בְּדָבָר שֶׁהַצְּדוּקִין מוֹדִין בּוֹ, פְּטוּרִין. מבררת הגמרא:
 75 מֵאֵי טַעְמָא - מה טעם שמואל. ומבארת: דבר המפורש בתורה זיל
 76 קָרִי בִּי רַב הוּא - עליך ללכת לבית מלמד תינוקות ללמוד, וכיון
 77 שהיה לב"ד ללמוד ולא למדו, אינם ראויים להוראה, וקרובים
 78 למזיד.
 79 מקשה הגמרא על שמואל: תַּנֵּן (לעיל ג), הוּרוּ יֵישׁ נִדָּה בְּתוֹרָה, אֲבָל
 80 הֵבֵא עַל שׁוֹמְרֵת יוֹם כְּנֻגָּד יוֹם פְּטוּרָה חַיִּיבִים, וְאִמָּא חַיִּיבִים, הִרִי
 81 שׁוֹמְרֵת יוֹם כְּנֻגָּד יוֹם הָאֵל פְּטוּרָה - מפורש בתורה (ויקרא טו ח) 'וְסִפְּרָה
 82 לָהּ, וְלֹא מִיּוֹתֵר וּמִלְּמַד שְׁשׁוּפְרַת אֶחָד לְאֶחָד - יום כנגד יום,
 83 והצדוקים מודים בזה. ומתרת: מדובר דְּאִמְרֵי ב"ד שֶׁהַעֲרָאָה שְׂרִיא
 84 ורק גְּמַר בִּיחָה הוּא דְּאִסְרָא בשומרת יום. מקשה הגמרא: הָא נִמְי
 85 כְּתִיב בְּפִירוּשׁ לְאִיסוּר, שְׂנֵאמַר (ויקרא כ יח) 'אֵת מִקְרָהּ הַעֲרָה',
 86 שהעראה אסורה בנדה. ומתרת: דְּאִמְרֵי שֶׁרַק בִּיאָה בְּדַרְכָּהּ אִסְרָא
 87 בשומרת יום, אך ביאה שְׁלֵא בְּדַרְכָּהּ שְׂרִיא. מקשה הגמרא: הָא
 88 כְּתִיב (שם יא) 'מִשְׁכְּבֵי אִשָּׁה' לשון רבים, להקיש משכב שלא כדרכה
 89 לכדרכה. ומתרת: דְּאִמְרֵי שֶׁבִּיאָה בְּדַרְכָּהּ אִסוּר אֶפִּילוּ הַעֲרָאָה,
 90 אך בְּשֵׁלֵא בְּדַרְכָּהּ רַק גְּמַר בִּיאָה הוּא דְּאִסוּר אֲבָל הַעֲרָאָה שְׂרִיא,
 91 וזה אינו מפורש. מקשה הגמרא: אֵי הֵכִי שְׁבוּה מְדוּבַר, הִרִי אֶפִּילוּ
 92 בְּנִדָּה נִמְי אֵין מְפּוּרֵשׁ אִיסוּר זֶה, ומדוע נקטה המשנה שומרת יום ולא
 93 נדה. ומתרת: אֵלֵא לְעוֹלָם מְדוּבַר בִּבְיָאָה בְּדַרְכָּהּ, וְדְאִמְרֵי
 94 שֶׁהַעֲרָאָה בְּאִשָּׁה דְּוָה (נדה) הוּא דְּכַתִּיבָא, אך בשומרת יום מותרת
 95 העראה אפילו כדרכה. תירוץ נוסף: וְאִיבְעִית אִימָא, דְּאִמְרֵי שׁוֹבָה
 96 לֹא הוּיָא אֵלֵא אִם רֵאתָה דִם בְּיָמֵי - ביום, ולא כשראתה בלילה,
 97 דְּכַתִּיב (ויקרא טו כב) 'כָּל יְמֵי זוֹכָה', ואופנים אלו אין מפורשים בתורה.
 98 מקשה הגמרא עוד: תַּנֵּן, הוּרוּ שֵׁישׁ אִיסוּר שֶׁבֵּת בְּתוֹרָה אֲבָל
 99 הַמוֹצֵא מִרְשׁוֹת לְרִשׁוֹת פְּטוּר, חַיִּיבִים, וְאִמָּא חַיִּיבִים, הִרִי הוֹצֵאָה
 100 הָא כְּתִיבָא בְּפִירוּשׁ, (ירמיה יז כב) 'לֹא תוֹצִיאוּ מֵשָׂא מִבְּתֵיכֶם בְּיוֹם
 101 הַשֶּׁבֶת'. ומתרת: [דְּאִמְרֵי שֶׁהוֹצֵאָה מִרְשׁוֹת הַיְחִיד לְרִשׁוֹת הַרְבִּים
 102 הוּא דְּאִסוּר, אך הַכְּנָסָה מִרְשׁוֹת הַרְבִּים לְרִשׁוֹת הַיְחִיד מוֹתֵר, וזה
 103 אינו מפורש. תירוץ נוסף: וְאִיבְעִית אִימָא, דְּאִמְרֵי שֶׁרַק הוֹצֵאָה
 104 (וְהַכְּנָסָה) בִּיד הוּא דְּאִסְרָא, אֲבָל מוֹשִׁיט וְזוֹרֵק מִרְשׁוֹת לְרִשׁוֹת
 105 שְׂרִי.
 106 מקשה הגמרא עוד: תַּנֵּן, הוּרוּ שֵׁישׁ עֲבוּדָת בּוֹכְבִים בְּתוֹרָה אֲבָל
 107 הַמְשַׁתְּחוּה לַה פְּטוּר, חַיִּיבִים. וְאִמָּא, אִיסוּר הַמְשַׁתְּחוּה לְעַבּוּדָה
 108 זֶה הָא כְּתִיבָא, דְּכַתִּיב (שמות לד יד) 'לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אֲחֵר'.
 109 ומתרת: דְּאִמְרֵי דְּבִי אִסְרָא הַשְׁתַּחֲוּיָה, זֶהוּ רַק בְּדַרְכָּהּ - לעבודה
 110 זֶה שֶׁעַבּוּדָתָהּ בְּהַשְׁתַּחֲוּיָה, אֲבָל הַשְׁתַּחֲוּיָה שְׁלֵא בְּדַרְכָּהּ - לעבודה
 111 זֶה שֶׁאֵין עַבּוּדָתָהּ בְּכַךְ - שְׂרִיא. תירוץ נוסף: וְאִיבְעִית אִימָא, דְּאִמְרֵי
 112 שֶׁהַשְׁתַּחֲוּיָה גוֹפָה בְּדַרְכָּהּ - בדרך השתחוויה הוּא דְּאִסְרָא, והיינו
 113 הַשְׁתַּחֲוּיָה דְּאִית (ו-שיש) כֶּה פְּשׁוּטָא דְּיָדִים וְדְנִלִּים, הָא (אבל)
 114 הַשְׁתַּחֲוּיָה דְּלִית (ו-שאין) כֶּה פְּשׁוּטָא דְּיָדִים וְדְנִלִּים שְׂרִיא. ואיסור
 115 הַשְׁתַּחֲוּיָה שֶׁלֹּא בְּפִישׁוּט יָדִים וְרַגְלִים אֵין מְפּוּרֵשׁ.

וְלֹא מְבַעֵיא - ואין צריך לומר שְׁלֵמָן דְּאָמַר צְבוּר מִיַּתִּי את הפר,
 2 ודאי חייב אשם, דְּהִרִי מְפָרְסָמָא מְלִתָא - מפורסם הדבר שהקריבו,
 3 ואם היה יוצא מביתו ודאי היה נודע לו מהחזרה. אֵלֵא אֶפִּילוּ לְמָאן
 4 דְּאָמַר שְׂבִית דִּין מְבִיאִין את הפר, שלדעתו אפשר לומר דְּלֹא
 5 מְפָרְסָמָא מְלִתָא כל כך, מכל מקום אֵי הוּהוּ שְׂאֵיל - אם היה שואל
 6 מדוע מקריבים פר זה, הוּוּ אֶמְרִין לֵיה - היו אומרים לו מהחזרה, ואם
 7 כן יש כאן צד חיוב גמור.
 8 הגמרא מבארת את דעת סומכוס: אָמַר רַבִּי יוֹסִי בַר אַבְיִן, וְאִיתִימָא
 9 - יש אומרים שאמר זאת רַבִּי יוֹסִי בַר זְבִידָא, מְשַׁל דְּסוּמְכּוּס
 10 שֶׁפְטַר מֵאִשָּׁם, לָמָּה הִדְבָּר דוּמָה, לְאָרְם שְׁנַתְחַיִּיב חֲטָאת וְהִכִּיא
 11 קִרְבַּן בְּפִרְתּוֹ בֵּין הַשְּׂמֻשׁוֹת, ויש סָפֵק שְׂמָא מְבַעֵוד יוֹם הַקּוֹרֵב
 12 וְנִתְפַּסֵּר לוֹ, וסָפֵק שְׂמָא מִשְׁחֻשְׁבָּה הַקּוֹרֵב וְלֹא נִתְפַּסֵּר לוֹ, שְׂדִינו
 13 שְׂאִין מְבִיא אִשָּׁם תְּלוּי כִּאֲשֶׁר יִתְבָּא. וְלֹא מְבַעֵיא לְמָאן דְּאָמַר בֵּית
 14 דִּין מְבִיאִין את הפר, אֵין צד חיוב גמור דְּהִרִי לֹא אֶפְרָסָמָא מְלִתָא,
 15 וְלֹא הִיהָ לוֹ לְדַעַת מִהַחֲזוּרָה, שֶׁלֹּא הִיהָ לוֹ לְלַכַּת לְטַנְהוּרִין לְשִׂאוֹל.
 16 אֵלֵא אֶפִּילוּ לְמָאן דְּאָמַר צְבוּר מְבִיאִין, דְּמְפָרְסָמָא מְלִתָא, וְאִם
 17 הִיהָ יוֹצֵא מִבֵּיתוֹ הוּוּ אֶמְרִין לֵיה, אֵין צד חיוב גמור דְּהִרִי הֵבֵא בְּאוּפֵן
 18 שֶׁהַקְּרִיב סָפֵק מְבַעֵוד יוֹם סָפֵק מִשְׁחֻשְׁבָּה יש צד פטור גמור, שְׂמָא
 19 הַקְּרִיב בְּעוּד יוֹם, אֲךָ אֵין צד חיוב גמור, שאף אם הַקְּרִיב בֵּין
 20 הַשְּׂמֻשׁוֹת, אֵין לְדַעַת הֵאֵם זֶה יוֹם אֵם זֶה לִילָה וְאֵי שְׂאֵיל, לֹא אִשְׁחָבָה
 21 אִינְשׁ מְשִׁיטִילָה - לא היה מוצא אדם שיאמר לו, שאין מי שיעודע
 22 זאת, ולכן פטור מאשם. ואף כאן, יש צד פטור גמור שהרי ההוראה
 23 מחשיבתו כתולה בב"ד, אך אין צד חיוב גמור, שאין צד שתלה
 24 בעצמו לגמרי, שהרי מכל מקום היתה הוראה.
 25 שְׂנִינוּ בַּמְשֵׁנָה: אָמַר לוֹ בֶּן עֲזַאי, מֵאֵי שְׂנָא זֶה מִן הַיּוֹשֵׁב בְּבֵיתוֹ כו'.
 26 מקשה הגמרא: שְׂפִיר קְאָמַר לֵיה רַבִּי עֲקִיבָא לְבֶן עֲזַאי, שְׂדִיאֵי מִי
 27 שֶׁהֵלַךְ לְמִדְיַנָּתָה הִים לֹא יִכַּל לְשַׁמּוֹעַ מִהַחֲזוּרָה, ומדוע מחייבו בן עזאי.
 28 מתרת הגמרא: אָמַר רַבָּא, אֲכַן לֹא נַחֲלֵקוּ בּוּה, אֲלֵא הַחֻזִּיק בְּדַרְכָּהּ
 29 אִיבָא בְּיַעֲיָהוּ - נחלקו באדם שהחזיק בדרך ללכת למדינת הים,
 30 ועדיין לא הלך, והוא טרוד בעסקי הליכתו. לְבֶן עֲזַאי חַיִּיב, דְּהָא
 31 בְּבִיתָהּ אִיתֵיה - הוא עדיין בביתו, ויכול לשמוע מהחזרה, וְלְרַבִּי
 32 עֲקִיבָא פְטוּר, דְּהָא חֻזִּיק בְּדַרְכָּהּ, וטרדו מנעתו מלשמוע.
 33 שְׂנִינוּ בַּמְשֵׁנָה: הוּרוּ לוֹ בֵּית דִּין לְעַקּוּר אֵת כָּל הַגּוּף וְכו' פְטוּרִים.
 34 הגמרא מבארת את מקור הדין: תַּנֵּן רַבְּנָן, הַפְּסוּק (ויקרא ד יג) 'וְנִעְלַם
 35 דְּבַר מַעֲיָנִי הַקְּהָל' משמע שנעלם רק 'דבר' מהמצוה, וְלֹא שְׂעַקְר -
 36 וְלֹא שֶׁתִּשְׁכַּח מִב"ד הַמְצוּה בּוֹלָה. מבארת הברייתא: בְּצֵד, אִמְרוּ -
 37 הוּרוּ 'אֵין אִיסוּר נִדָּה בְּתוֹרָה', או 'אֵין שֶׁבֵּת בְּתוֹרָה', או 'אֵין עֲבוּדָת
 38 בּוֹכְבִים בְּתוֹרָה', וְכוּל הֵיית לְסַבּוּר שִׁיּוּה חַיִּיבִין פֶּר, תְּלַמּוּד לִזְמַר
 39 'וְנִעְלַם דְּבַר', וְלֹא שֶׁתִּתְעַלַּם מְצוּה בּוֹלָה, וכאן שהורו לעקור את
 40 כל המצוה הרי אֵלוּ פְטוּרִין. אֲבָל אִם אִמְרוּ יֵישׁ נִדָּה בְּתוֹרָה, אֲבָל
 41 הֵבֵא עַל שׁוֹמְרֵת יוֹם כְּנֻגָּד יוֹם פְּטוּר, יֵישׁ שֶׁבֵּת בְּתוֹרָה, אֲבָל
 42 הַמוֹצֵא מִרְשׁוֹת הַיְחִיד לְרִשׁוֹת הַרְבִּים פְּטוּר, או יֵישׁ עֲבוּדָת
 43 בּוֹכְבִים בְּתוֹרָה, אֲבָל הַמְשַׁתְּחוּה לַה פְּטוּר, הֵייתִי יְכוּל לִזְמַר שִׁיּוּה
 44 פְטוּרִין, תְּלַמּוּד לִזְמַר 'וְנִעְלַם דְּבַר' וְלֹא כָּל הַגּוּף, וכאן שעקרו רק
 45 'דבר' ולא את כל גוף המצוה, חַיִּיבִים.
 46 הגמרא מדייקת בלשון הברייתא: אָמַר מַר - שְׂנִינוּ בְּבִרְיִיתָא, 'יְכוּל
 47 הוּוּ פְטוּרִין' כשהורו לעקור רק מקצת, וְקִשָּׁה, שְׂאֵי בְּקִיּוּם מְקַצָּת
 48 וְכִיטוּל מְקַצָּת פְטוּרִין, וְהִתְבָּאָר בְּרִישָׁא שְׁבַם בְּעַקְרֵיתָ כָּל הַגּוּף
 49 פְטוּרִין, אִם כֵּן בְּמָא - באיזה אופן חַיִּיבִין. מתרת הגמרא: תַּנָּא הֵכִי
 50 קָא קְשִׁיָא לֵיה - כך קשה לתנא בברייתא, אִימָא - שנאמר להיפך,
 51 ש'דְּבַר' בּוֹלָה מְלִתָא מְשַׁמְע, ויהיה חיוב רק כשהורו לעקור את כל
 52 הגוף. ועל זה תירץ, תְּלַמּוּד לִזְמַר 'וְנִעְלַם דְּבַר', שמשמע מקצת הגוף
 53 כפי שיתבאר.
 54 מבררת הגמרא: מֵאֵי - היאך מְשַׁמְע מהפסוק שהכוונה למקצת הגוף.
 55 ומבארת: אָמַר עוֹלָא, קָרִי בִּיה - קרא בפסוק 'וְנִעְלַם מִדְּבַר',
 56 שמשמע מקצת הדבר ולא כולה, שהמים של 'ונעלם' נקראת גם עם
 57 'דבר'.
 58 חִזְקִיָה אָמַר, הַלִּימּוּד הוּא מִסּוּף הַפְּסוּק דְּאָמַר קְרָא (שם) 'עֲשׂוּ אֶחָת

59 **גמרא**
 60 שנינו במשנה: או שלא היה מופלא של בית דין שם וכו' פטור.
 61 מבררת הגמרא: מנלן דין זה. ומבארת: אמר רב ששת, וכן תנא דבי
 62 – שנו ברייתא זו בבית מדרשו של רבי ישמעאל, מפני מה אמרו
 63 חכמים שבת דין שהורו דבר שהצדוקין מודין בו, פטורין, מפני
 64 שהיה להם ללמוד את הדין המפורש בכתוב ולא ללמוד. ואם כן
 65 כשלא היה מופלא של בית דין שם, נמי פטורין מפני שהיה להם
 66 ללמוד ולא ללמוד, שהמופלא לא היה שם ללמד.

67 שנינו במשנה: נאמר שם 'עדה' ונאמר כאן 'עדה' וכו' עד שיהו פולין
 68 ראויין להוראה. ושאלת הגמרא: והתם – בפסוק לגבי הסנהדרין,
 69 מנלן שמדובר בסנהדרין שכולם ראויים להוראה. ומשיבה: דאמר רב
 70 חסדא, אמר קרא – נאמר בפסוק כאשר צוה ה' את משה לקחת
 71 שבעים זקנים, (במדבר יא טז) והתניצבו שם עמך, ועמך ועם משהו
 72 משמע שמדובר באנשים הדומין לה' וראויים להוראה כמוך. ואם כן
 73 גם בכל סנהדרין צריך שכולם יהיו ראויים להוראה. מקשה הגמרא:
 74 ואימא – שמה יש לומר שמשמעות 'עמך' היא לשכינה, שצוה ה' את
 75 משה שיהיו האנשים עמו, ולא יכנסו לפני ולפנים למקום השכינה,
 76 ומתצת: אלא אמר רב נחמן בר יצחק, המקור שצריך שכולם
 77 ראויים להוראה הוא דאמר קרא (שמות יח כב) ונשאו אתך, ומשמעות
 78 אתך היא שמדובר בדומין לה' וראויים להוראה כמשה. לכן אם אין
 79 כל הדיינים ראויים להוראה, אין זו הוראה ופטורים מפר.

80 **משנה**
 81 המשנה מלמדת מה הדין באופנים שיש בהם גם צד דוק וגם צד
 82 שגגה: הורו בית דין, והם היו שונגין, ועשו כל הקהל שונגין על
 83 פיהם, שלא ידעו שטעו ב'ד, מביאין פר. הורו מזדין, שידעו
 84 שהוראתם אינה נכונה, ועשו הקהל שונגין, מביאין העושים בשפה
 85 ושעירה – או שעירה, ואין חיוב פר כיון שאין שגגת הוראה. הורו
 86 שונגין ועשו הקהל מזדין, שידעו שב'ד טעו, הרי אלו פטורין, שאין
 87 מויד יכול להביא קרבן.

88 **גמרא**
 89 לעיל (ב) נסתפק רמי בר חמא מה הדין באופן שהתירו ב'ד חלב,
 90 ונתחלה ליחיד חלב בשומן. הגמרא מבקשת לפשוט ספק זה
 91 ממשנתנינו: שנינו בסיפא של המשנה, 'הורו שונגין ועשו הקהל מזדין'
 92 הרי אלו פטורין' ומשמע שרק כשעשו מזדינים פטורים, הוא (אבל)
 93 העושה שונג דומיא דמזיד (הדומה למזיד), תיב, ומבארת הגמרא:
 94 והיב דמי – ואיזהו אופן זה, זה באופן שהורו בית דין שחלב מותר,
 95 ונתחלה לו ליחיד בשומן, ואכלו. ואם כן לימא דפשוט – נאמר
 96 שיש לפשוט מכאן הא דבעי – מה שנסתפק בוה רמי בר חמא. דוחה
 97 הגמרא: אמר לה רמי בר חמא, משום דתנא ברשא מזדין ועשו
 98 שונגין, לכן תנא גם בסיפא בלשון 'שונגין ועשו מזדין', ואין לשון
 99 זה בדוקא, ואין לדייק ממנו ששוגג הדומה למזיד חייב.

100 **משנה**
 101 המשנה מבארת איזה קרבנות מביאים אם הורו בית דין ועשו הקהל
 102 על פיהם, מי מביאם, והוראה של איזה בית דין מחייבת: הורו בית
 103 דין בשוגג להתיר איסור שחייבים עליו כרת, ועשו כל הקהל (כל
 104 עם ישראל) או רובן את העבירה על פיהן של בית דין, ואם כן יש
 105 חיוב פר העלם דבר, מביאין בית דין פר לחטאת, וזהו פר העלם
 106 דבר. (ואם ההוראה היתה בעבודת כוכבים, שהתירו דבר שאיסורו
 107 כרת בענין עבודת כוכבים, מביאין בית דין פר ושעיר, כמבואר
 108 בתורה (במדבר טו כב-כד) שעל שגגת הוראה בעבודה זרה מביאים פר
 109 לעולה ושעיר עזים לחטאת, דברי רבי מאיר. נמצא שלדעת חיוב
 110 הבאת הפר מוטל על בית דין להביא ממנו, והציבור פטורים. רבי
 111 יהודה אומר, אם הורו בשאר עבירות, ועשו כל ישראל על פיהם,
 112 שנים עשר השבטים מביאין שנים עשר פרים, פר לכל שבט, שכן
 113 כל שבט נקרא 'קהל', והובת ההבאה היא על הקהל. והפרים הללו
 114 הם הנקראים 'פר העלם דבר של ציבור'. ובעבודת כוכבים, מביאין
 115 השבטים שנים עשר פרים ושנים עשר שעירים, פר ושעיר לכל שבט.

1 נתבאר לעיל (א) שאין בית דין חייבים בעקירת כל הגוף. עתה מבררת
 2 הגמרא האם אב מלאכה מאבות המלאכה האסורים בשבת נחשב
 3 כגוף שלם או כמקצתו: פגע (נסתפק) רב יוסף, אם התירו אב
 4 מאבות מלאכות שבת, כגון שהורו שאין איסור חרישה בשבת, מהו
 5 הדין, מי (האם) אמרינן כיון דקא מורו כבוליהו מלתא – שכיון
 6 שמודים בית דין בגוף איסור שבת (לגבי שאר מלאכות), הוראתם
 7 כביטול מקצת וקיום מקצת דמי, וחייבים, או דלמא, כיון דקא
 8 עקרין ליה לחרישה כל עיקר – כיון שעוקרים לגמרי איסור חרישה,
 9 הוראתם בעקירת גוף דמי, ופטורים.

10 הגמרא מנסה לפשוט: תא שמע, הורו יש נדה בתורה, אבל הפא
 11 על שומרת יום כנגד יום פטור, חייבים, ואמאי חייבים, הא עקרין
 12 ו-הרי עקרו! לאיסור שומרת יום כנגד יום כל עיקר, וזהו כעקירת
 13 אב מלאכה בשבת. דוחה הגמרא: אמר – היה מתרץ לה רב יוסף,
 14 ש'שומרת יום' דקאמרין – שאומרת משנתנו, מדובר ב'דשנין – כמו
 15 שתיצנו לעיל (א), שהתירו העראה בשומרת יום, או שהורו שובה
 16 טמאה רק אם ראתה ביום. אך אם עקרו את כל איסור שומרת יום יש
 17 לומר שזוהי עקירת כל הגוף. תא שמע, יש שבת בתורה, אבל
 18 המוציא מרשות היחיד לרשות הרבים פטור, חייבים, ואמאי, הא
 19 עקרין להוצאה כל עיקר, ומוכח שאין זו עקירת כל הגוף. דוחה
 20 הגמרא: התם נמי ב'דשנין, שהתירו להושיט ולזרוק, אך התרת
 21 הוצאה זו עקירת הגוף. תא שמע, יש עבודת כוכבים בתורה, אבל
 22 המשפתיה פטור, חייבים, ואמאי, והא עקרין להשפתיה כל
 23 עיקר. דוחה הגמרא: אמר – אמרו בני הישיבה, בהשתתויה נמי
 24 מדובר ב'דשנין, שהתירו השתחויה שלא כדרכה.

25 פגע רבי זרעא, הורו שאין איסור שבת בשנה השביעית, מהו הדין.
 26 ומבאר את דבריו, פמאי מעו כשהורו כך, פתדין קרא – בפסוק זה
 27 שנאמר לגבי שבת (שמות לד כא) ב'חריש ובקציר תשבות', וטעו לומר
 28 שבזמן דאיכא חרישה – בששת שנות השמיטה, איכא איסור שבת,
 29 ובזמן דליכא חרישה – בשביעית שאסור לחרוש, ליכא שבת.
 30 ובאופן זה, מי אמרינן שפיון דמכנימין לה בית דין לאיסור שבת
 31 בשבת שני שבע (שנות השמיטה), הוראתם כביטול מקצת וקיום
 32 מקצת דמי, או דלמא כיון דקא עקרין ליה לגמרי בשביעית,
 33 בעקירת כל הגוף דמי.

34 נביא שמורה לעבוד עבודה זרה, דינו מיתה (דברים יג ב). ונחלקו
 35 תנאים (סנהדרין פט), שלדעת חכמים דינו סקילה ולדעת רבי שמעון
 36 חנק. ומחלוקת זו היא בין בעוקר כל מצות עבודה זרה ובין בעוקר
 37 מקצתה. ואם התבאר לעיקר מצוה אחרת, שאינה עבודה זרה, אם
 38 עקר את כל המצוה דינו חנק, ואם עקר מקצת פטור. פושטת הגמרא:
 39 אמר רבינא, תא שמע, נביא שנתנבא לעקור דבר מדברי תורה,
 40 תיב חנק. נתנבא לביטול מקצת מצוה וקיום מקצת, רבי שמעון
 41 אומר, פטור. ואם נתנבא בעבודת כוכבים, אפילו תיב היום
 42 עובדה – אמר לעובדה רק יום אחד, ולמחר בבלה, תיב סקילה
 43 לדעת חכמים. ומוכח שביטול עבודה זרה ליום אחד נחשב לביטול
 44 מקצת וקיום מקצת, וזה דומה ל'אין שבת בשביעית', שמבטלים רק
 45 לזמן ידוע, ושמע מינה שאין שבת בשביעית' כביטול מקצת וקיום
 46 מקצת דמי. מסיקה הגמרא: אכן שמע מינה כך.

47 **משנה**
 48 המשנה מבארת אופנים שאין חיוב פר, לא מצד ההוראה אלא מצד
 49 ב'ד: הורו בית דין, וידע אחד מהן (מהדיינים) שמעו, ואמר להן
 50 'מועין אתם', ולא האזינו אליו הסנהדרין, או שלא היה מופלא של
 51 בית דין (ראש הישיבה) שם בשעת ההוראה, או שהיה אחד מהן
 52 (מהסנהדרין) גר או ממזר או נתין או זקן שלא ראוי לנגים –
 53 שכבר אינו ראוי להוליד, ואם כן לא היו הסנהדרין ראויים להוראה,
 54 הרי זה פטור מפר העלם דבר, וכל אחד מהעושים מביא קרבן יחיד,
 55 שנאמר כאן (ויקרא יג) 'עדה, ונאמר להלן בדין הסנהדרין (במדבר לה
 56 כד-כה) 'עדה' ולומדים בגזירה שוה, מה 'עדה' האמורה להלן מדובר
 57 בסנהדרין שכולן ראויין להוראה, כמבואר בגמרא, אף 'עדה'
 58 האמורה כאן אין חייבים פר עד שיהיו פולין ראויין להוראה.